

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

שמות

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
שנת מאה ועשרים לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לעילוי נשמת

הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד
ב"ר יהודא לייב הלוי ע"ה שגלוב
שנאסר לרגלי מסירות נפשו בעד החזקת היהדות
ביום ד' תשרי ה'תרח"צ ונרצח במאסרו
ביום כ"ה טבת ה'תרח"צ
וזוגתו הרבנית בעלת מסירת נפש וכו' מרת מאריאשא
בת הרה"ח וכו' ר' בן-ציון ע"ה שגלוב (גארעליק)
נלב"ע בשיבה טובה ביום כ"ף טבת ה'תשס"ז
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י נכדם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב
* * *

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח התמים
הרב חיים מאיר ב"ר אברהם שמואל ע"ה בוקיעט
שמש כמשגיח וראש ישיבה בישיבת תומכי תמימים המרכזית
וכרב בבית הכנסת עונג שבת באיסט פלעטבוש למעלה מיובל שנים
נלב"ע אור לז"ך טבת ה'תשנ"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בני משפחתו שיחיו

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. פרש"י על „ויגדל משה“

מן הפסוקי, ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא... ויך את המצרי... מצטט רש"י את המילים „ויגדל משה“ ומפרש „והלא כבר כתיב: ויגדל הילד? אמר רבי יהודה ברבי אלעאי: ²הראשון לקומה והשני לגדולה, שמינהו פרעה על ביתו.“

בפשטות, נראה שהקושי של רש"י הוא אותו קושי המובא במדרש³ – הרי כבר נאמר בתורה לפני כן, לגבי משה, „ויגדל הילד“, ומדוע נאמר פה פעם נוספת „ויגדל משה“? על כך משיב רש"י „אמר רבי יהודה... הראשון לקומה והשני לגדולה...“.

אך פירוש זה, לכאורה, כלל אינו מובן: הפסוק הקודם, „ויגדל הילד...“ נאמר מיד לאחר המילים „ותקח האשה הילד ותניקהו“ (וכהמשך להן). שמכך מובן בפשטות, שמדובר כאן על „ויגדל“ יחסית לתקופה של „ותניקהו“ (עד כ"ד חודש⁴), שלאחריה, ויגדל הילד⁵ (ואינו זקוק כבר ליניקה, ולכן) ותיבאהו לבת פרעה⁶. אך במילים „ויגדל משה“ שבפסוק זה מדובר על גדילה המביאה לידי אפשרות של „ויך את המצרי“ – בתקופה הרבה יותר מאוחרת⁶ אף לאחר הימצאו תקופה ממושכת אצל בת פרעה. ואם כך, מהו הקושי בכפילות של „ויגדל“?

ב. השאלות על פירוש רש"י

בפירוש רש"י עצמו יש להבין:
 (א) דרכו של רש"י בפירושו, כפי שהוסבר פעמים רבות, אינה להעלות תחילה את הקושי בפסוק ולתרוצו לאחר מכן, אלא הוא מבאר את הפסוק מיד, והשאלה מתורצת מאליה. מדוע, אפוא, מתחיל כאן רש"י בשאלה „והלא כבר כתיב ויגדל הילד“?

(1) פרשתנו ב, יא.
 (2) כ"ה בדפוס ראשון ברש"י כתיב: „ובדפוס שני, ב"ד אלעזר“, ובכמה דפוסים, ב"ר"א. ובמדרש שבהערה הבאה איתא, רבי יהודה סתם.
 (3) תנחומא באבער וארא יז. ועד"ז ביל"ש פרשתנו (רמז קסו בסופו). משלי רמז תתקס. וראה לקמן הערה 7. 26.
 (4) ראה פרש"י וידא כא, ת.
 (5) ראה רמב"ן עה"פ. שמו"ר פ"א כו. ומפרשי המדרש שם.
 (6) ראה רמב"ן שם שמו"ר שם, כו. יפ"ת ומפרשי המדרש שם. תנחומא פרשתנו ח.

(ב) כיצד מתאים לכאן הביטוי „הראשון לקומה“? מעת היגמל הילד מיניקה הוא מתפתח באיברי החיצוניים, גדל במשקל ובגובה, מתפתח כושר דיבורו, שכלו, וכדומה. מדוע מודגשת כאן מכל הפרטים הללו דוקא הגדילה ב„קומה“?

(ג) מהו ההכרח, בפשוטו של מקרא, לפי הפסוק⁸, שגדלותו וחשיבותו של משה היא בכך ש„מינהו פרעה על ביתו“? ובמיוחד כאשר מהמשכו של הפסוק, „ויצא אל אחיו“, מובן שמדובר כאן אודות גדולתו ביחס ל„אחיו“, לבני ישראל, כנאמר במדרש⁹?

(ד) אם שאלתו של רש"י היא על כפילות הלשון „ויגדל“¹⁰, מדוע הוא מצטט מן הפסוק גם את המילה „ויגדל משה“¹¹?

(7) לכאורה י"ל שכונת רש"י היא „עד"מ"ש בשמו"ר (שם, כו), כ"ד חודש הניקתו ואתה אמר ויגדל הילד אלא שה"י גדל שלא כדרך כל הארץ“ (וראה יפ"ת הנ"ל, והיינו שבמשך זמן הניקה ה' הגידול בקומה שלא ע"ד הרגיל. ולכאורה כן הוא פירוש הפשוט בתנחומא ויל"ש [המקור לרש"י] זה, כנ"ל] בהערה 3, שנאמר זה, מה כתיב ויגדל שני פעמים למעלה בקומה כו"י הוא בהמשך למאמר רבי יהודה, כל הבנים אינו גדילין שהוא אמר ויגדל אלא שה"י בן ה' שנים ונמצא כבן י"א“ (וראה לקמן הערה 30, 26).

אבל מכיון שרש"י אינו מוכיר כלל שגדל שלא ע"ד הרגיל (כבמדרשים הנ"ל), דוחק לומר שפירוש הנ"ל מובן מעצמו מתיבת „לקומה“ שבפרש"י*. וראה רע"ב בפרש"י.

(8) אין לומר שזהו מפני שאומר (ב, יד) מי שמך .. עלינו – כי אין זה שייך לבית פרעה, כ"א לעבודת אלילים (פרש"י שם) בפיתום ורעמסס.

(9) תנחומא וארא ויל"ש פרשתנו שם: מה היתה גדולתו שיצא אל אחיו.

(10) וביל"ש שם: „מה אמר ויגדל שני פעמים“. ובתנחומא וארא שם: מה כתיב ויגדל משה שני פעמים. וראה בהערות שם מכת"י.

(11) אבל יש לומר, שרש"י מעתיק תיבת „משה“ כי ע"פ פירושו, והראשון לקומה והשני לגדולה“ זימתק השינוי: ב, יגדל" הראשון נאמר „הילד“ (כי המדובר בגידול בפשוטו – בגיל וכו'), וב, ויגדל" השני נאמר „משה“ (כי מדבר ע"ד גדולה בחשיבות). [זימתק ג"כ מה שמביא בפירושו מהכתוב לפנ"ו גם תיבת „ויגדל“ והילד*** – ולא כתב בקיצור כבמדרשים (שבהערה הקודמת), ויגדל שני פעמים]. אבל צריך ביאור, כי לפנ"ו הול"ל, ויגדל האיש (עד"מ"ש ביצחק תולדות כו, יג – הובא לקמן בפנים).

(* להעיר מפרש"י בראשית (ד, כד): שה"י איש בקומה וילד בשנים.
 (**) אף שבלאה"כ מובן השינוי, כי בהכתוב שלפנ"ו מוכרח לומר „ויגדל הילד“ כי עדיין לא נאמר, ותקרא שמו משה: משא"כ כאן קורא בשמו.
 (***) כי פשוט שאינו בשביל לציין לאיזה, ויגדל" מתכוין – שהרי נאמר בכתוב שלפנ"ו. ובדפוס שני דרש"י ליתא תיבת „הילד“.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה“.

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי „ועד להפצת שיחות“.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

„אהלי תורה“, ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה“, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את „קונטרס בית רבינו שבבבל“

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

וגדל עד כי גדל מאד¹⁵ – משמעות המילה „ויגדל” בפעם הראשונה היא בשנים, עד אשר „ויגמל”, ומשמעות המילה „ויגדל” בפעם השניה היא גדילה בנכסים וכדומה, כנאמר בהמשך הפסוק, „ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבודה רבה¹⁶ – „שהיו אומרים ובל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהו של אבימלך¹⁷”. וכך גם בענינו, לגבי משה, כדלעיל.

ד. חידושו של רש"י הוא לגבי „ויגדל” בפעם הראשונה – „לקומה”

ההסבר לכל זאת הוא:

נאמר, „ויהי בימים ההם¹⁸ ויגדל משה”, וכיון שפסוק זה מופיע מיד לאחר הפסוק „ויגדל הילד...”, הרי הכוונה היא ש„ויגדל משה” היה „בימים ההם” אשר לפני כן¹⁹ – בסמוך לתקופה של „ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהי לה לבן”.

ולפיכך²⁰, אי אפשר, לכאורה, להסביר שהמשמעות של „ויגדל משה” היא גדולה בחשיבות, כי אין לומר שב„ימים ההם” של „ויגדל”, לאחר סיום תקופת היניקה, או „ויגדל משה” – לגדולה!²¹

לפיכך מפרש רש"י „הראשון לקומה והשני לגדולה”. החידוש העיקרי בכך אינו לגבי „ויגדל” שבפסוקנו – „והשני לגדולה” – אלא שהמשמעות של „ויגדל” בפסוק הקודם היא „לקומה”: „ויגדל הילד” אין הכוונה לגדילה שלאחר תקופת היניקה, כפי שנראה במבט ראשון, אלא „לקומה” – צמיחתו של הילד

(ה) כאמור פעמים רבות, מציין רש"י את שמו של בעל המאמר כדי ליישב בכך שאלה העשויה להתעורר אצל תלמיד ממולה. ויש להבין: מה מתורץ כאן באמצעות העובדה שדברים אלו נאמרו על ידי רבי יהודה ברבי אלעאי?

ג. הסבר דברי רש"י, לכאורה, והקשיים עליו

לכאורה ניתן היה לומר, שרש"י רוצה להבהיר, שהמילה „ויגדל” בפסוקנו אינה מתכוונת לאותו סוג של גדילה – בשנים, שנוספו לו עוד שנים – כי קשה לומר שהתורה תאמר „ויגדל” סתם כאשר הכוונה היא לתוספת של שנים, בלי לפרט¹² בכמה שנים מדובר¹³ – אלא הכוונה היא לגדילה בחשיבות, „לגדולה...”.

אך אין די בכך, כי:

(א) מדוע אומר רש"י „והלא כבר כתיב ויגדל הילד”, אם אין בכוונתו לפרש את כפילות הלשון „ויגדל”, אלא את המשמעות של „ויגדל” בפסוקנו?

(ב) הסבר משמעות המילה „ויגדל” בפעם הראשונה – „לקומה” – מיותר. רש"י צריך היה לפרש רק את החידוש של המילה „ויגדל” בפעם השניה, בפסוק זה, שמשמעותה „לגדולה, שמינהו פרעה על ביתו”?

(ג) גם ללא פירוש רש"י ניתן היה להבין שהמילה „ויגדל” בפעם השניה היא בעלת משמעות של חשיבות וגדולה, בדומה לשתי הפעמים „ויגדל” הנאמרות לפני כן אצל יצחק – „ויגדל הילד ויגמל¹⁴”, „ויגדל האיש וילך הלוך

לזכות

הרה"ת ר' יוסף יצחק בן מרת צפורה שולמית שיחי' מאטשניק, לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ש"ק פ' שמות, כ"א טבת הרה"ת ר' שניאור זלמן בן מרת גיטל שיחי' מיוניץ, לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ש"ק פ' שמות, כ"א טבת לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחי' שגלוב

(15) תולדות כו, יג.

(16) שם, יד.

(17) פרש"י שם, יג.

(18) ולא „בימים הרבים ההם” כנפרשתנו לקמן ב, כג.

(19) ראה רמב"ן עה"פ שם.

(20) ומצד זה מושלל בפשטות הפי' שויגדל משה הוא גידול כפשוטו, שאינו מתאים כלל ל„בימים ההם” בזמן שנגמל.

(21) באם מפרשים „ויגדל משה” – גדלות בדעת (כהרמב"ן עה"פ), אפ"ל שבוה מודיע הכתוב ש„בימים ההם” – בהיותו בגיל רך בסמוך לסוף זמן היניקה – כבר ה' גדול בדעת, וכמו שמצינו ברבקה שבהיותה בת ג' (כפרש"י תולדות כה, כ) כבר היתה גדולה בדעת*, שהרי אליעזר דקדק במעש' ועוד (ח"ש כד, יד ואילך) – אבל כבר נתבאר (בהערה 13) דאז הול' „ויגדל הנער” וכי"ב.

(* וראה גם לקמן הערה 36.)

(12) גם בלימוד ע"ד המדרש מצינו כמה דיעות בן כמה שנה ה' אז – שמו"ר שם, כו. וש"נ, פ"ה, ב. (ראה רמב"ן פרשתנו שם, כג. בחי' שם, יד.) ועוד.

(13) ברמב"ן עה"פ, ואחרי כן גדל ויהי לאיש דעת, אבל בפשט"מ מהתיבות „ויגדל משה” לבד לכאורה לא היינו יודעים זה והול' „ויגדל הנער” וכי"ב שמדגיש שגדל מהמצב (דעת) דנער* וכמ"ש בתולדות (כה, כו), ויגדלו הנערים, ראה פרש"י שם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה". ולהעיר מירא (כא, כ): ויהי אלקים את הנער ויגדל, וכבר ה' בן טו שנה לכה"פ, שהרי ה' גדול ישמעאל מיצחק" (רש"י תולדות כה, ט) ושילוח ישמעאל והגר ה' אחרי „ויגדל יצחק ויגמל” (וירא שם, ה ואילך).

(14) וירא כא, ה.

(* ולהעיר מוישב לח, יא „על יגדל שלה בני". שם יד „גדל שלה". והמדובר שם בנענע לנישואין.

והיותו לגדול ב„קומה“ כפשוטו, מספר שנים לאחד תקופת „ויגמל“.

ואין לתמוה על כך שהוא עדיין מכונה „ילד“, כי כבר לפני כן אנו מוצאים שראובן אמר „הילד איננו“²², „אל תחטאו בילד“²³, בדברו על יוסף שהיה אז בן שבע עשרה שנים²⁴.

וכיון ש„הראשון לקומה“, כבר ניתן להבין שבסמוך לתקופה זו, לאחר שגדל ב„קומה“²⁵, אפשרי „ויגדל משה“ בגדולה וחשיבות – „והשני לגדולה“.

בכך מובן מדוע מפרט רש"י את השאלה „והלא כבר כתיב ויגדל הילד“ – כי החידוש העיקרי בפירושו הוא, שמשום שנאמר כאן שוב „ויגדל משה“²⁶, משתנה המשמעות של „ויגדל הילד“ אשר בפסוק הקודם²⁷.

ה. אם משה השיבה אותו לבת פרעה רק כאשר גדל בקומה

לכאורה, ניתן לשאול: בת פרעה מסרה את הילד רק לצורך „הניקהו לי“, וכיצד ייתכן שהיא אפשרה שיחזירוהו רק לאחר גדילתו בקומה, אשר, כאמור, זהו תהליך הנמשך מספר שנים לאחר תקופת הניקות?²⁸

ההסבר לכך הוא פשוט:

לאחר שהאם, יוכבד, קבלה את בנה, משה, היא לא השיבה אותו לבת פרעה מיד לאחר תקופת הניקהו, אלא השתדלה בודאי להשאירו עמה תקופה ארוכה יותר, ככל האפשר, לאחר זמן הניקהו, באמצעות

22) וישב לו, ל.

(23) מקץ מב, כב.

(24) ובפ' וירא (כא, ד), ואת הילד' והי' ישמעאל או כבן שז שנה. וראה ויגש (מד, כ), וילד זקונים קטן' על בנימין שהי' או בערך ל' שנה.

(25) וייל שלכן מדייק רש"י וכותב, הראשון לקומה והשני לגדולה" שמדגיש יותר דשייכים זל"ז, ולא כבתנחומא וארא (ויל"ש) שם, למעלה בקומה, למטה בגדולה".

(26) ע"פ הנ"ל י"ל שזוהי גם הכוונה בתנחומא וארא ויל"ש שם, מה כתיב ויגדל שני פעמים" – מכיון שנאמר, ויהי בימים ההם. וע"ז מתרץ, למעלה בקומה למטה בגדולה", שהכתוב „ויגדל הילד“ הכוונה „שהי' בן ה' שנים ונמצא כבן י"א" (כלשון המדרש לפניו) – „בקומה“; והכתוב „ויגדל משה“ הכוונה „שהי' בן ה' ונמצא כבן י"א" – בגדולה (ראה שם בתנחומא ויל"ש דדרשי הנ"ל „שהי' בן ה' כו"ו) על „ויגדל משה“ דפסוק זה.

(27) ועפ"ז מובן מה שלא פירשו רש"י בכתוב שלפניו ד, ויגדל הילד" לקומה.

נימוקים והסברים שונים המתקבלים על הדעת, כגון: העובדה שהילד קשור אליה ואין רצויה לנתקו²⁸ ממנה וכדומה. אך כאשר הוא כבר היה גדול ב„קומה“, לא היתה בידה ברירה, והיא נאלצה למסרו לבת פרעה.

ו. גדולה של מינוי על בית פרעה אפשרית בגיל צעיר

אך עדיין יש להבין:

בת פרעה רצתה שמשה יהיה אצלה, ומכך מובן, שיוכבד יכלה להשאירו בידה כל עוד מתקבל ההסבר שלעיל, שחשוב לילד להישאר בידי המינקת בהיות קשור אליה מאד וכדומה, וזאת עד גיל חמש או שש, או, לכל היותר, במאמצים מרובים, עד גיל אחת עשרה או שתים עשרה²⁹. ואם כך, כיצד ייתכן לומר, שמיד לאחר מכן הגיע משה בגיל כה צעיר³⁰ לגדולה וחשיבות („והשני לגדולה“)?

לפיכך ממשיך רש"י ואומר, שגדולה זו היא ש„מינהו פרעה על ביתו“: אין זו חשיבות וגדולה בעניני פרעה באופן כללי – במלוכה, אלא תפקיד מסוים על בית פרעה, אשר „גדולה“ ותפקיד כזה ניתן להטיל גם בגיל צעיר כל כך, אם יש לכך סיבה מיוחדת, כפי שמוצאים לגבי יוסף, שבהיותו בן 17-18 היה ממונה על בית פוטיפר³¹.

ז. גדולת משה עקב חביבותו בעיני בת פרעה

ואכן, מה היתה הסיבה לכך שפרעה מינה את משה „על ביתו“ בגיל כה צעיר? – לכך רומז רש"י בצטטו מן הפסוק את המילה „ויגדל משה“, ובכך מתרץ רש"י שאלה נוספת לגבי מילה זו:

לכאורה, המילה „משה“ בפסוק זה³² היא

(28) ולהעיר מעירובין (פב, רע"ב) בשיעור תינוק הצריך לאמו. שו"ע אדה"ז או"ח סי' תרמ ס"ג. וש"ג. קו"א להל' ת"ת סק"א (קרוב לסוף). והבן חמש מרגיש זה בעצמו ויודע מזה. (29) ראה שמור"ר פ"ה, ב: בן יב שנה נתלש משה רבינו מבית אביו. וראה רמב"ן הנ"ל וביפ"ת שם.

(30) ולפי התנחומא וארא הנ"ל משמע שהי' בן ה' שנים לגדולה (כנ"ל הערה 26). וי"ל שלכן מסיים שם, מה היתה גדולתו (רק זה) שיצא אל אחיו".

(31) וישב לו, ד.

(32) ראה משכיל לדוד כאן, יפ"ת הנ"ל.

ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אם זה מצב דלילה, „הבאים מצרימה“), כך שהרגע האחרון דהגלות והנקודה האחרונה דהגלות נעשים רגע ראשון ונקודה ראשונה דגאולה,

ומ"ימי חייד" בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אם הוא כבר למעלה משבעים שנה וכיו"ב), עובר כאו"א מישראל מיד – בתכלית השלימות, „ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין“⁴, בהמשך ד„כל ימי חייד“ בימות המשיח, וחיים נצחיים שיהיו אז.

ובנוגע לפועל הכוונה היא, שהעבודה דבנ"י עתה צריכה להיות „להביא לימות המשיח“, לגלות כבר תיכף בפועל איך שהמצב ד„הבאים מצרימה“ בגלות הוא באמת מצב ד„גאולת ישראל“, עי"ז שמתכווננים בעצמם ומכינים אחרים למצב ד„ימות המשיח“.

כולל ובמיוחד – בקשר עם יום ההילולא דהרמב"ם – ע"י שמתחזקים ומוסיפים בלימוד ספר משנה תורה להרמב"ם. . ובפרט – בספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח⁵, בשני הפרקים האחרונים דהלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

ונוסף ללימודו בזה, להשפיע גם על עוד בנ"י מסביבתו, אנשים נשים וטף, באופן ד„והעמידו תלמידים הרבה“⁶, ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, שע"י עצם ההחלטה בדבר יקבלו תיכף ומיד את השכר, הקיום בפועל של דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁷, שלאחר שישנו כבר „מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו. . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה" – שאז „בחזקת שהוא משיח" – שכבר יהי' מיד „משיח בודאי“, עי"ז ש„עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל. . ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו"ו“.

און נוסף צו דעם אייגענעם לימוד בזה, זאל מען זען אויך משפיע זיין אויף אַנדערע אידן אַרום זיך, אנשים נשים וטף, באופן פון ״והעמידו תלמידים הרבה״⁶, ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, אַז דורך דער עצם החלטה בדבר זאל מען תיכף ומיד באַקומען דעם שכר, דער קיום בפועל פון דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁷, אַז לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם ״מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו״. ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה' – וואָס ער איז ״בחזקת שהוא משיח״ – זאל ער שוין גלייך ווערן ״משיח בודאי״, דורך דעם וואָס ״עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל״. ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו״.

(משיחות ש"פ שמות, כ"א טבת תשנ"ב)

כמדובר ריבוי פעמים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שנוסף ע"ז שכבר ״כלו כל הקיצין״¹, כבר עשו בני תשובה, וסיימו הכל, כולל גם – ״לצחצח הכפתורים״, וצריך רק שהקב"ה יפתח את עיניהם של בני שיראו שהגאולה האמתית והשלימה כבר ישנה, וישיבים כבר לפני שולחן ערוך, בסעודת לויתן ושור הבר² וכו' וכו'.

מזה מובן . . בדורנו זה ובזמננו זה, לאחרי שכבר סיימו הכל (כנ"ל), ישנה הבטחה גמורה בתורה, שבטח יהי' (תזכור יום צאתך ממצרים) כל ימי חיך . . להביא לימות המשיח³,

ובפשטות – שלא זקוקים להפסק ח"ו בין ״כל ימי חיך״ ו״ימות המשיח״ (כמו שהי' אצל בני בכל הדורות שלפני דורנו זה), אלא ״כל ימי חיך״ דכאו"א מישראל, חייו הגשמיים כנשמה בגוף, כוללים בפשטות (גם) ״ימות המשיח״ בלי הפסק, מכיון שהגאולה באה תיכף

(6) אבות פ"א מ"א.
(7) הלי' מלכים ספי"א.

מיותרת. אילו נאמר רק ״ויגדל״ ניתן היה להבין מן הפסוק הקודם שמדובר כאן אודות משה.

לפיכך יש לומר, שהשם ״משה״ מוזכר בפסוק זה, משום שהדגש והתוספת של שם, באופן כללי, כאשר אין הכרח בהזכרתו, מראים על חביבות וחשיבות^{32*}, ובמיוחד השם ״משה״ המזכיר שבת פרעה, ״מן המים משיתיהו״, ו״גשתרבבה אמתה אמות הרבה״³³ וכדומה.

וזהו המשמעות של ״ויגדל משה״ – היתה זו ״גדלות״ משום חביבות: עקב חביבותו של משה בעיני בת פרעה, עד אשר, ויהי לה לבן, היא השפיעה על פרעה ״שמינהו... על ביתו״³⁴.

בדומה ליוסף, שמפני שמצא חן בעיני פוטיפר, הוא מינה את יוסף על ביתו, בלי להתחשב בהיותו, ״נער עברי״, ו״עבד״³⁵.

ח. גם אצל רבי יהודה יש גדלות משום חביבות

וכדי שענין זה, שמטילים תפקיד על אדם אשר לכאורה אינו ראוי לכך³⁶, רק משום שהוא חביב ומוצא חן בעיני הממנה, יתקבל

(32*) ראה פרש"י ריש פרשתנו: מנאן בחייהו בשמותו כו' להודיע חיבתו כו'. וראה לקו"ש ח"ו שיחה א' לפ' שמות ובס"ח שם (ע' 6 ואילך).

(33) פרשתנו ב, ה ובפרש"י שם.

(34) קשה לומר שמצד החביבות ימנה אותו לגדולה בכלל (או בנוגע לבני אהיו – ע"ד מ"ש בתנחומא), כי הרי שריו וכו' יתבעו ממנו שממנה צעיר עליהם (או שיאמרו – דכל עצמו הוא בא לגזור גזירות על בני ו' ולישעבד אותם, ועתה מעלה לגדולה אחד מבני – כאם ת"ל שנפרסם זה). משא"כ בבית עצמו דשם נשמע קולה דבת פרעה (ד, ויהי לה לבן) שפרעה ימנהו על ביתו.

(35) ראה מקץ מא, יב. ופרש"י שם.

(36) אף שאפשר להיות ראוי לזה מצד דעת, כמו שמצינו דעת בגיל ג' שנה ברבקה (וכנ"ל הערה 21). או במרים שהייתה מילדת (פועה ומדברת והוגה לולד כדרך הנשים כו'), ומספיקות להילדים מים ומזון (פרשתנו א, טו. יז ובפרש"י), והייתה בגיל ה בערך [ולהעיר ממנשה שהי' מליך דיוסף (פרש"י מקץ מב, כג), ולא הי' יותר מגיל שבע]. אבל מינוי קטן לגדולה הוא לכאורה ענין של ביוון שיום אחרי. [ולהעיר מהגירסא בדפוס שני דרש"י ״שמינהו פרעה שו' על ביתו״. ובקה"ר פ"ט, יא: ויגדל משה ויצא אל אחיו מהו ויגדל שהייתה גדולתו להכניס ולהוציא].

וצע"ק מבצלאל שהי' בן יג שנה כשהי' ממונה על מלאכת המשכן (ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה גו' לחשוב מחשבות גו' נתתי אתו אלהיאל גו' – תשא לא, ג ואילך) – סדר הדורות (ב"א תלו. תמת ד"ה דורות). ומוכרח גם ע"פ פשוטו של מקרא שלא הי' למעלה מגיל זה.

ובכל אופן (גם את"ל ש"י"ו דומה למינוי על צבור וכיו"ב) צ"ע ממלכים ב (יב, א. דה"י כד, א), בן שבע שנים יהואש

(* ובגיל זה נראתה חכמתה – דעמוס חזר ולקח יוכבד בעצת בתו (פרש"י שם ב. א).

ויובן טוב יותר [ובמיוחד כיון שהדוגמא המובאת לעיל מיוסף אינה דומה לעניננו, שהרי יוסף היה לפחות בן 17-18, ואילו משה לא היה יותר מאשר בן 11 או 12 שנים, כדלעיל] מציין רש"י שאומר המאמר הוא, רבי יהודה ברבי אלעאי³⁷.

על רבי יהודה³⁸ מסופר בגמרא³⁹, שהיה עני מאד, עד כדי כך שלו ולאשתו היה בגד אחד בלבד, וכאשר רבי שמעון בן גמליאל גזר על תענית, לא יכול היה רבי יהודה לבוא, משום שלא היה לו בגד ללבוש.

למרות זאת מוצאים⁴⁰, שהקיסר מינה להיות, ראש המדברים בכל מקום, עד אשר ״מורינא דבי נשיאה הוה״⁴¹ – ״מינהו קיסר ראש על בית נשיא״⁴².

אמנם, לפי מצבו החיצוני⁴³ ותנאי חייו לא היה רבי יהודה מתאים למינוי של ראש ומנהיג

במלכו: ״מלכים שם (כב, א) ודה"י שם (לד, א"ג), בן שמונה שנה יאשו' במלכו״ (וראה פד"א פ"ו ״יל"ש מלכים א רמז רא בתחלתו), וכי נער בן שמונה שנה מה הוא דעתו אלא כו"י: וראה שבת נו, סע"ב. ס"ח ס' תרצ"ב ובנ"כ. נ"כ: שו"ע או"ח סו"ס שמג וש"ע חו"מ סמ"ט ס"ג. ועוד.

ובנוגע לשלמה: ״בן י"ב שנה הי' שלמה במלכו״ (סדר עולם רבה פ"ד. רש"י דה"י א, כב, ה. וראה סה"ד ב"א תתקכג).

אלא דשאני, שהג"ל הם בני מלך ודבית דוד, ויהודע השתתף בהנהלת המלוכה דיהואש (ראה מלכים שם פרק יא. דה"י שם פרק כג) ושלמה הוא התכם מכל אדם (מ"א ה, יא) ובוצין מקספ"י ידע (ברכות מה, א) ומקודם הובטח לבת שבע (מלכים שם א, יג. יז, ל), וגם גבואה (דה"א כב, ט"ז. וראה דר"ק למ"א שם, יג). ועוד.

(37) ע"פ הג"ל בהערה שלפניו מובן שאין לומר שרש"י הביא את רבי יהודה ברבי אלעאי כי לשיטתו אייל, דקטן שלא הביא ב' שערות תרומתו תרומה (תרומות פ"א, מ"ג) וא"כ לכאורה נראה דיש לו דעת לכמה דברים, וא"כ ראוי גם למינוי, כי [נוסף ע"ז שלדעת הר"ש תרומות (ראה תו"ט וראה משנה אחרונה) שם כל קטן קאמר ואפילו לא הגיע לחינוך, והיינו שאין צריך דעת כלל, ר"ח א) ע"ז אין צריך להביא שם רבי יהודה ברבי אלעאי, שהרי יודעים זה מהמסופר בתורה גבי רבקה מרים וכו'. ב) העיקר כאן אינו מצד דעת אלא שזוהו היפך הכבוד כבהערה שלפניו.

(38) דסתם ר' יהודה הוא ר"ב בר אלעאי (פרש"י ביצה כו, א ד"ה ר' יהודה).

(39) נדרים מט, סע"ב.

(40) שבת לג, ב. וש"י.

(41) מנחות קד, רע"א.

(42) תו"ד"ה מעשה שם קג, ב. אבל מסיים שם: ובקונטרס פירוש משום דאיינו בשיעורין. וראה פרש"י שם קד, רע"א.

(43) להעיר ממש"נ לפניו (מקץ מא, יד): ויהיף שמלותיו ויבוא אל פרעה.

(** בשו"ע אדה"ו חזרו"ח סו"ט שמוג נדפס בטעות שנט. * וראה גם מגילה י"ט. ב במשנה) דס"ל דכשר לקרות את המגילה, וראה פרה פ"ה מ"ד (וראה תו"ט שם).

בעיני המלכות, כאמור לעיל שהוא היה עני אף יחסית לעני ביותר – בכל זאת, משום שנשא כן בעיני המלכות^{43*} מינה הקיסר דוקא אותו כראש המדברים, „מינהו קיסר ראש על בית נשיא“.

וכך מובן בענינו: למרות שמשא היה עדיין צעיר, „נער“^{44*}, בכל זאת עקב מעלתו, בהיותו כה חביב בעיני בת פרעה אשר משתה אותו מן המים, „ויהי לה לבן“, הוא נעשה חשוב בבית פרעה, עד אשר „מינהו פרעה על ביתו“.

ט. שני הגדלויות בגשמיות – שתי מעלות ברוחניות

מיינה של תורה בפירוש רש"י זה:

כל הענינים שאנו מוצאים בגשמיות נובעים מאותם ענינים ברוחניות, ובמיוחד אצל משה רבינו, אשר היה למטה בדיוק כפי שהוא היה למעלה⁴⁵ – נשמה דאצילות.

כך מובן גם בענינו, ששני עניני הגדולה, „הראשון לקומה והשני לגדולה שמינהו פרעה על ביתו“ מבטאים את שני הענינים הללו בדרגתו של משה ברוחניותו.

כדי להבין זאת יש להקדים ולציין, שעל הפסוק⁴⁶ אודות הולדת משה, „ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא“ מובאת בזהר⁴⁷ מחלוקת בין רבי חייא לבין רבי יוסי. רבי חייא אומר „דאטייליד מהול“^{48*}, ואילו „רבי יוסי אומר נהירו דשכינתא דנהיר ביה חמאת (=אור השכינה שהאיר בו, ראתה) דבשעתא דאטייליד אתמליא כל ביתא נהורא“⁴⁹... (=שבשעה שנולד נתמלא כל הבית אור) ועל דא (=ועל כך) כי טוב הוא כתיב, וכלא הוה (=הכל היה בו).“ בפירוש „אור החמה“ מבואר שהמחלוקת בין רבי חייא לבין רבי יוסי לא היתה לגבי המציאות, כי לדעת שניהם היו אצל משה שני הדברים הללו, נולד מהול ואור השכינה. אלא

המחלוקת היה לגבי מה ראתה יוכבד. מדוע סובר רבי חייא „דאטייליד מהול“, ורבי יוסי ש„נהירו דשכינתא דנהיר ביה חמאת“? על כך מבאר אבי מורי בהערותיו על ספר הזהר⁵⁰, שכל אחד דורש זאת בהתאם לדרגתו:

רבי חייא שהוא בבחינת יסוד, „דורש שנולד מהול שקאי על רזא דברית יסוד (=שמורה על ספירת היסוד)“, ואילו רבי יוסי, שהוא בבחינת מלכות, „דורש שנהירו דשכינתא נהיר ביה“, שכינה – בחינת מלכות.

וסוף הענין בזהר – „ועל דא כי טוב הוא כתיב דכלא הוה“ אינו מדברי רבי יוסי⁵¹, אלא ספר הזהר מסכם שהיו בו שני הדברים הללו, כפי שיבואר להלן.

י. שני סוגי המעלות נרמזים בשני הפירושים

ההסבר לכך במילים פשוטות הוא: לגבי מעלות משה יש שני ענינים: א) מעלתו כלפי עצמו, היותו „גבחה מכל מין האדם“^{52*}, נעלה מכל העולם, וכולו דבוק ומאוחד עם אלקותו⁵³, ב) שלימותו כ„רועה“. הוא „המשיך“ והשפיע את כל הטוב הגשמי והרוחני לישראל, ובאמצעותם לעולם כולו. וזה כרוך, באופן כללי, בירידה מדרגתו הנעלית מן העולם.

שני סוגי מעלות אלו היו אצל משה מיד כשנולד, כדברי המדרש⁵⁴ על הפסוק „ומשה היה רועה“ – „היה מתוקן לכך“, ואלה הם שני הענינים המוזכרים לעיל:

הוולדו מהול מצביע על שלימותו העצמית, למעלה מן העולם⁵⁵, שלא כפי הסדר הטבעי, שמאירה בו בגלוי הנפש האלקית⁵⁶ כפי שזה בלי ערלה והעלם של יצר הרע⁵⁷. והענין של „נהירו דשכינתא דנהיר ביה... אתמליא כל ביתא“ מורה על השלימות בהשפעתו והארתו לישראל ולעולם.

43* בשבת שם שדיבר בשבח המלכות.
44* פרש"י פרשתנו ב, יד. בחיי שם.
45) ראה זח"ג (אדר"ר) קלת, א. א. קפו, ב. תר"א ע, ג. אה"ת פרשתנו ע' נט ואילך. וראה לקו"ת נצבים מט, ב.
46) פרשתנו ב, ב.
47) פרשתנו יא, ב.
48) בגמרא (סוטה יב, א) הוא דעת אחרים.
49) בגמרא שם, והכ"א בשעה שנולד נתמלא הבית כולו אור" (הובא בפרש"י פרשתנו עה"פ). רבי יהודה אומר טובי' שמו. וראה חז"א"ג שם: טוב ר"ה.

מ'האט שוין אלץ פארענדיקט (כנ"ל), האָט מען די הבטחה גמורה אין תורה, אַז עס וועט זיכער זיין „(תזכור את יום צאתך מארץ מצרים) כל ימי חייך . . להביא לימות המשיח“³,

ובפשטות – אַז מ'דאַרף ניט אַנקומען צו אַ הפסק ח"ו צווישן „כל ימי חייך“ און „ימות המשיח“ (ווי דאָס איז געווען באַ אידן בכל הדורות שלפני דורנו זה), נאָר „כל ימי חייך“ פון יעדער איד, זיינע חיים גשמיים אַלס נשמה בגוף, זיינען כולל בפשטות (אויך) „ימות המשיח“ בלי הפסק, וואָרום די גאולה קומט תיכף ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אויב דאָס איז אַ מצב פון לילה, „הבאים מצרימה“), אַזוי אַז דער רגע האחרון פון גלות און די נקודה אחרונה פון גלות ווערט דער רגע ראשון און נקודה ראשונה פון גאולה,

און פון „ימי חייך“ בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אויב ער איז שוין עלטער פון שבעים שנה וכיו"ב), גייט יעדער איד גלייך איבער – בתכלית השלימות, „ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין“⁴, אין דעם המשך פון „כל ימי חייך“ בימות המשיח, און חיים נצחיים וואָס וועט דעמולט זיין.

ובנוגע לפועל מיינט עס, אַז די עבודה פון אידן איצטער דאַרף זיין „להביא לימות המשיח“, צו שוין גלייך מגלה זיין בפועל ווי דער מצב פון „הבאים מצרימה“ אין גלות איז באמת אַ מצב פון „גאולת ישראל“, דורך דעם וואָס מ'גרייט זיך אַליין און מ'גרייט צו אַנדערע צו דעם מצב פון „ימות המשיח“.

כולל ובמיוחד – בקשר מיט דעם יום ההילולא פון דעם רמב"ם – דורך מחזק זיין און מוסיף זיין אין לימוד ספר משנה תורה להרמב"ם . . ובפרט – אין ספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח⁵, אין די לעצטע צוויי פרקים פון הלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

3) ברכות יב, ב.

4) ויק"ר פל"ב, ה. וש"נ.

5) כ"ה הכותרת בדפוס וויניצאה רפד. שי.

(ה'תשנ"א), ר"ת (הי' תהא שנת) נפלאות אראנו.

ולכן, יש לעודד ולחזק את רוחם של בני ע"י ההכרזה שהקב"ה אומר בכל יום באופן חדש ממש "פגד פגדתי אתכם", ומשיח צדקנו "עומד אחר כתלנו", והנה זה בא¹⁰, ויש להתכונן לקבל את פניו ע"י ההוספה בקיום התומ"צ, כפס"ד הרמב"ם¹¹ (בעל יום ההילולא דכ"ף טבת, מוצש"ק זה) שע"י "מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

(משיחות ש"פ שמות, י"ט טבת תנש"א)

(9) שה"ש ב, ט.

(10) שם ח. וראה שהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).

(11) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

נח.

מ'האט שוין גערעדט מערערע מאָל דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אז נוסף אויף דעם וואָס ס'איז שוין "כלו כל הקיצין"¹, האָבן אידן שוין תשובה געטאָן, און מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך – "צופוצן די קנעפלעך", און מ'דאַרף נאָר האָבן אַז דער אויבערשטער זאָל אויפגעפּענען די אויגן פון אידן זיי זאָלן זען ווי ס'איז שוין דאָ די גאולה האמיתית והשלימה, און מ'זיצט שוין באַ דעם שולחן ערוך, בסעודת לוויתן ושור הבר² וכו' וכו'.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק . . בדורנו זה ובזמננו זה, לאחרי וואָס

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ראה ב"ב עד, ב ואילך. פסחים קיט, ב. ועוד.

לקוטי

ולפיכך: מצד בחינת היסוד אשר באצילות⁵⁸, מעל לנבראים, הרי גם בעבודת ה' למטה עיקר המעלה היא הדביקות וההתקשרות לאלקות – שלימות עצמית שהתורה מדגישה את מעלת משה, "דאטייליד מהול" – שלימות כלפי עצמו.

ואילו מצד בחינת המלכות⁵⁹, המהוה את הנבראים ומשפיעה בעולמות בריאה יצירה עשיה, הרי גם בעבודת ה' המעלה העיקרית היא ההשפעה והירידה אל הזולת.

ולכן אומר רבי יוסי, שהוא בבחינת מלכות, שמעלתו של משה התבטאה ב, נהירו דשכינתא דנהיר ביה... אתמליא כל ביתא", "נתמלא הבית כולו אור"⁶⁰.

ואדרבה: כשם שלמעלה מתבטא כח האין-סוף, כי מציאותו מעצמותו, דוקא בספירת המלכות – בהתהוות של ישות ומציאות עצמאית, בעולמות בריאה יצירה עשיה, ולא בספירות הגבוהות יותר⁶¹ – כך גם למטה, ניכרת המעלה האמיתית דוקא בהשפעה על הזולת⁶², הקשורה בגלוי בירידה מסויימת של המשפיע.

יא. רבי יהודה ברבי אלעאי – שתי המעלות יחדיו

לכך רומז רש"י באומרו, "אמר רבי יהודה ברבי אלעאי הראשון לקומה והשני לגדולה שמינהו פרעה על ביתו" – מצד דרגת רבי יהודה ברבי אלעאי ניכרת המעלה בשני התחומים. הן בשלימות העצמית – "לקומה"⁶³, והן בהשפעת על הזולת – "לגדולה שמינהו פרעה על ביתו"⁶⁴.

(58) ראה כ"ק אדמו"ר נ"ע ס"פ תרומה.

(59) ראה תרי"א שם.

(60) "זו"ע מאור"ת שם ע' א.

(61) אגה"ק ס"כ (קל, ב).

(62) להעיר מלקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 122 ואילך דאמיתית פשיטות הנפש מתגלה דוקא בכח הדיבור לזולת.

(63) להעיר משבת צב, א דלמדן ממש ד, אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה*. וע"פ הג"ל דנהירו דשכינתא ה"ע הגילוי וההשפעה להזולת (וראה רמב"ם הלכות יסוה"ת פ"ט ה"ב. ולהעיר מפ"ו ח"ו הנביא אפשר שהיה כו'), י"ל דבענין הנבואה ישנם ב' הענינים, שלימות דמציאותו הוא, דביקות לאלקות (ראה רמב"ם שם רפ"ו ובפ' חלק שם), שלימות דגילוי אל הזולת. ולהעיר דבשמור"ר פ"א, כ איתא דעת ר"ד, ותרא אותו כי טוב הוא – "הגון לנביאות". משא"כ בסוטה שם הוא דעת רבי נחמי, וראה פי' מהר"ו ויפ"ת שם.

(64) בית פרעה דא הוא סימניך לעילא, ביתא דאתפרעו ואתגליין מני' כל נהורין וכל בוצינין כל מה דהוה חטים מתמן אתגליין (זח"א רי, א).

שיחות

שמות

ההסבר לכך בפנימיות הענינים הוא: ההבדל בין רבי יהודה ברבי אלעאי לבין רבי יוסי⁶⁵ הוא: מהות שניהם היא ספירת המלכות – יוסי בגימטריא אלקים⁶⁶, אשר שם אלקים רומז למלכות, ויהודה הוא מלשון הודאה והתבטלות שווהי מהותה של ספירת המלכות⁶⁷.

אך בכל זאת יש הבדל ביניהם: רבי יוסי מבטא את הדרגה של ספירת המלכות היורדת לעולמות בריאה יצירה עשיה, ואילו רבי יהודה רומז לספירת המלכות אשר עדיין באצילות. הבדל זה רמוז גם בשמותיהם: רבי יוסי בגימטריא אלקים, כלומר: (א) שם "אלקים" בלבד, ולא שם הוי', (ב) אף שם "אלקים" לא בגלוי, אלא ב, גמטריא – העלם והסתרה⁶⁸. ואילו בשמו של יהודה מופיעות האותיות של הוי' באופן גלוי⁶⁹.

מכך נובע גם ההבדל בעניננו: מצד רבי יוסי – ירידת מלכות לבריאה יצירה עשיה – ניכרת המעלה שבהשפעה ומלוכה על עמ,

ואילו מצד דרגתו של רבי יהודה ברבי אלעאי – שם הוי' בגלוי, דרגת מלכות אשר באצילות – ניכרות שני סוגי המעלות: מצד אחד ספירת המלכות קשורה ומאוחדת עם הספירות הגבוהות ממנה⁷⁰, ומצד שני היא השורש והמקור להתהוות העולמות, ירידה לנבראים נפרדים.

במילים אחרות: ישנה התבטלות בספירת המלכות, בדומה למלך למטה שצריך להיות בהתבטלות מוחלטת, "כיון שכרע שוב אינו זוקף"⁷¹, ואילו מצד שני – הוא מתנשא על העם.

(65) ראה המשך וככה תרל"ז ספ"פ. לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 87 ובהערה 18. ח"ה [המתורגם] ע' 211 הערה 43.

(66) "זח"א רכג, א. פריש"י סנהדרין נו, רע"א.

(67) ראה תרי"א ויגש מד, א. ויחי מו, א. ובכ"מ.

(68) ראה שער היחוד והאמונה פ"א. פ"ו (פר, ב).

(69) ראה סוטה יד, ב.

(70) וי"ל שלכן כתב רש"י גם, ברבי אלעאי, "שהוא מלשון העלאה" (תורת לוי"צ ע' קצד) להדגיש ענין העלאה ועל"י המלכות (ושייכותה לספירות שלמעלה ממנה).

(71) ועפ"י בתורת לוי"צ שם, דר' אלעאי הוא בח' בינה – יומתק ביותר, כי, מה שאמר (בורה שהובא לעיל בפנים) וכלא הוה, רומז על בינה כו' והוא הב' בח' דפירוש ר' יוסי ור' חיי"א (לקוטי לוי"צ לזר הנ"ל).

(72) ברכות לד, ב. וראה דרמ"צ מצות מינוי מלך.

(* בנדרים לו. א. ליתא בעל קומה. וראה לקוטי לוי"צ אגרות קודש ס"ע תא ואילך בהשניינים שבין מט' נדרים שבת ורמב"ם רפ"ז שם. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 82 ואילך.

ולכן מבטא רבי יהודה ברבי אלעאי את שתי המעלות: הן שלימות עצמו – איחוד ודביקות באלקות, מעל לפעילות עם הזולת, „הראשון לקומה“. וכן שלימות בהשפעה והתנשאות על הזולת – „השני לגדולה שמינהו פרעה על ביתו“. (משיחת ש"פ שמות תשל"ז)

לזכות

כ"ק אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ

מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

לְעוֹלָם וָעֶד

הוספה בשורת הגאולה

יב.

לפי כל הסימנים שבדברי חז"ל עומדים אנו בסוף זמן הגלות, לאחרי שכבר „כלו כל הקיצין“¹, וכבר עשו תשובה, ובלשונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (לפני עשרות שנים) שכבר סיימו כל עניני העבודה, גם „צחצוח הכפתורים“², ועומדים מוכנים (עמדו הכן כולכם) לקבל פני משיח צדקנו³.

* * *

גם לאחרי קושי ואריכות הגלות האחרון במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה (שלא בערך לגלות מצרים במשך מאתיים ועשר שנה) – מציאותם של „בני ישראל“ היא בעצם למעלה מגלות, וכל רגע נוסף שנמצאים בגלות ה"ז באופן דהבאים מצרימה⁴, „כאילו אותו יום נכנסו למצרים“⁵, ועומדים הם בתוקף האמונה והבטחון שתיכף ומיד יקיים הקב"ה הבטחתו „פקד פקדתי אתכם“⁶ בגאולה האמיתית והשלימה, ובפרט כששומעים ממשה רבינו שבדורנו⁷, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר סיימו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו, ועאכו"כ לאחרי שישנה גם השלימות דארבעים שנה, „נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“⁸, ועומדים בשנת הנ"א

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(3) ראה „היום יום“ ט"ו טבת. ובכ"מ.

(4) שמות א, א.

(5) שמו"ר ריש פרשתנו (פ"א, ד). תנחומא שם ג.

(6) שמות ג, טז.

(7) ראה ב"ר פנ"ו, ז: „אין דור שאין בו כמשה“. וראה זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט (קיב,

רע"א. קיד, רע"א). תניא פמ"ד. שם אגה"ק ביאור לסי' ז"ך בסופו.

(8) תבוא כט, ג.